

Samferdselsdepartementet

Boks 8010 Dep
0030 Oslo

postmottak@sd.dep.no

Deres ref.: 13/15

Vår ref.: 16.1 BW

Oslo, 26. januar 2015

HØRINGSUTTALELSE OM UTKAST TIL NY POSTLOV

Det vises til høringsbrev datert 22.10.2014. Utkastet til ny postlov inneholder en rekke forslag, og MBL utaler seg kun om det forslaget som i sterk grad berører avisenes muligheter til å nå ut til abonnenter over hele landet, uansett hvor avisen er lokalisert: reduksjon i antall omdelingsdager fra seks til fem.

Om MBL

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) er mediebedriftenes bransje- og utgiverorganisasjon. MBL skal bidra til å styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn. MBL skal arbeide for gode og stabile rammebetingelser som fremmer et mangfold av økonomisk sunne medier.

MBL har ca 330 medlemsbedrifter med rundt 13 000 ansatte. De omsetter for rundt 20 mrd. kr årlig. Medlemmene er mediehus/aviser, trykkerier, distribusjonsselskaper, fjernsynsselskaper, annonsesamkjøringer, konsern og driftsselskaper, ukepresse, multimedieselskaper, pressebyråer, radiostasjoner og annet.

Medlemsavisene representerer mer enn 95 prosent av det totale avisopplaget. MBL er en landsforening i NHO.

Oppsummering

- Nedlegging av lørdagsomdeling gjennom Posten vil ramme avisene hardt, dersom det ikke samtidig opprettes ordninger som ivaretar avisenes behov for lørdagsdistribusjon.
- Dersom alternativ 1 skal fungere på en måte som tjener avisabonnentene og avisene må det sikres en reell lørdagsdistribusjon uten at kostnadene øker.
- En eventuell fjerning av krav om lørdagsomdeling må derfor følges av tydelige krav om at avisabonnentenes behov blir ivare tatt på en måte som ikke setter avisenes muligheter til lørdagsdistribusjon i fare.
- Departementet bør pålegge Posten å gå i forpliktende dialog med bransjen, og ikke godkjenne en løsning før bransjen selv er trygg på at avisenes behov er dekket på en fullgod måte.

Fem dagers postomdeling

Samferdselsdepartementet foreslår å redusere plikt til å omdele post fra seks til fem dager per uke. Bakgrunnen for forslaget beskrives slik:

"Departementet foreslår i utkastet å redusere antall omdelingsdager for postsendinger fra seks til fem dager per uke. Bakgrunnen for dette er nedgangen i brevmengden, og at det har vist seg at volumet av postsendinger som omdeles på lørdager kun er en fjerdedel av volumet som går ut på hverdager. Fallet i brevmengden og markedsutviklingen på området tilsier at det er behov for å gi leveringspliktig tilbyder større fleksibilitet."

Departementet peker imidlertid på at enkelte posttjenester har særlige behov, herunder omdeling av aviser på lørdager:

"Det er imidlertid behov for særlige løsninger for enkelte posttjenester. [...]

Når det gjelder utlevering av aviser på lørdager, sendes to alternative forslag på høring. Det vises til omtale innledningsvis. I alternativ 1 åpnes det for leveringsplikt for avisomdeling på lørdager i områder der det ikke eksisterer et alternativt avisdistribusjonsnett. Alternativ 2 har ingen leveringsplikt for lørdagsomdeling av aviser."

Det er positivt at departementet erkjenner at Posten Norge har et særskilt ansvar for at avisabonnenter over hele landet skal ha samme mulighet til å motta avis i postkassen som de som bor i sentrale strøk hvor annen distribusjon er tilgjengelig for avisene.

MBL vil på det sterkeste anbefale at departementet velger alternativ 1, og vil i det følgende begrunne og utdype dette.

Om avisenes samfunnsrolle

Mediestøtteutvalget¹ pekte på den viktige rollen de etablerte mediene som aviser har:

"Mediene spiller en sentral rolle for å sikre ytringsfrihet og et levende demokrati, og staten har derfor et ansvar for å legge til rette for et mangfoldig mediesystem av høy kvalitet. Utvalget finner at Internett og sosiale medier blir stadig viktigere, men at de ikke har erstattet den funksjon etablerte medier har i å fremme nyheter og samfunnsdebatt. Utvalget finner videre at den etablerte mediebransjen møter press fra ulikt hold, og at støttetiltak derfor er nødvendig for å sikre befolkningen bred tilgang til nyheter og samfunnsdebatt av høy kvalitet og redaksjonell standard."

Utvalget skrev dette i 2010, men det er like gyldig i 2015. Sterke region- og lokalaviser bidrar til å bygge sterke lokalsamfunn. Avisene speiler livet i samtiden; politikk, næringsliv, utdanning, familie, liv og død, hverdag og fest. Den frie pressen er det moderne norske samfunnets viktigste fundament, gjennom folks tilgang til fri og åpen meningsbrytning og den muligheten det gir til refleksjon og lærdom, engasjement, deltakelse og tro på egne muligheter til å forme samfunnet.

Samfunnsforskning peker på at det er avgjørende for et samfunns demokrati og fremskritt, også økonomisk, at det finnes sterke sivile samfunn med en fri og kompetent presse. Gode aviser og en bred forståelse av borgerrollen er blant det første et samfunn trenger for å oppnå fremgang.

Avisene bygger de fellesskap et samfunn trenger. Gjennom å organisere, sortere og presentere kunnskap hjelper avisene leserne med å sette enkelthendelser inn i en sammenheng; hjelper oss å se og forstå sammenhenger. En god avis bidrar til diskusjoner om verdier og utviklingsretninger gjennom å presentere resonnementer og refleksjon.

¹ NOU 2010: 14 *Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt - en moderne mediestøtte*, kap. 1.2, side 12.

Avisenes samfunnsoppgave som nyhetsdistributør og formidler av samfunnsdebatt innebærer at distribusjon av aviser er en viktig demokratisk oppgave. Selv om digital distribusjon og lesing øker er det ennå slik at papiravisene er den økonomiske ryggraden i mediehusenes virksomhet. Nedlegging av lørdagsomdeling gjennom Posten vil ramme avisene hardt, dersom det ikke samtidig opprettes ordninger som ivaretar avisenes behov for lørdagsdistribusjon.

Generelt om postdistribusjonens betydning for avisabonnentene

Posten Norge opplyser at de distribuerer rundt 15 prosent av avisene totalopplag en gitt uke. Det viser at Posten er en viktig distributør for avisene. Det er Posten som sørger for bosted ikke avgjør hvordan og i hvilken grad man daglig har mulighet til å følge samfunnsdebatt og nyhetsformidling gjennom avisene. Det er viktig å være klar over at rundt 70 prosent av avisenes abonnenter oppgir at det er papiravisen de ønsker.

Femten prosent er et gjennomsnittstall. Blant avisene er det stor spredning. Noen bruker Posten 100 prosent, og andre i liten grad. Det finnes imidlertid en stor gruppe som distribuerer mer enn 20 prosent av opplaget med Posten, og svært mange av disse har i dag ingen alternativer til Posten.

Mange av de avisene som i størst grad benytter postdistribusjon kommer ut i mindre lokalsamfunn over hele landet. En svekkelse av Posten som avisdistributør vil derfor i særlig grad ramme mindre lokalaviser, og selvsagt også rikssprede aviser som for eksempel Nationen, som har abonnenter i svært mange av landets kommuner.

Lørdagens betydning for avisene og abonnentene

Når departementet nå vurderer lørdagsomdeling er det viktig å være klar over at lørdag er ukas viktigste avisdag. Det er ikke lenger slik at avisene har ett abonnement, hvor man får papiravisen alle dager den utkommer. Alle de store og mange av de mellomstore avisene har en rekke abonnenter, som har det til felles at alle har levering av papiravis på lørdag. For mange abonnenter er levering av avis lørdag den viktigste grunnen til å abonnere. Det er lørdag man har tid til å lese avisen grundig. Derfor er lørdagsutgaven blitt avisenes flaggskip. Dermed blir den også svært viktig for annonsørene, og avisenes annonseinntekter.

Ser man på utviklingen i kundemassen de senere år opplever avishusene en konvertering av kunder mot weekendprodukter. Dette gjør at disse produktene i langt større grad blir viktigere for avishusene rent økonomisk – og også for produktutviklingen fremover.

Gitt at lørdagsdistribusjon bortfaller vil dette medføre at weekendproduktene i sin helhet mister sin relevans, med det resultat at kundene i sin helhet sier opp sine abonnement. Dette vil dermed også redusere Postens avisvolum resten av uken.

Noen av våre medlemmer beskriver konsekvensene hvis Posten ikke lenger skal ha lørdagsomdeling slik:

"Bortfall av lørdagsdistribusjon med Posten får alvorlige konsekvenser for Nationen. Ingen postdistribusjon vil bety at rett under halvparten av Nationens lørdagsopplag ikke kan leveres ut til våre abonnenter. Det finnes i dag intet alternativ til postdistribusjon for Nationen i disse geografiske områdene."

"Vi har 7 primærkommuner. I en primærkommune vil ingen få avis lørdager, i en annen primærkommune vil ca. 65% av våre abonnenter bli berørt. I to av kommunene vil ca. 50% bli berørt, i de tre siste en del også noen som går med posten. Alt som går ut av distriktet sendes med post, så vi vil merke det veldig godt. De utenom distriktet vil

kanskje til en viss grad godta det, men de som bor i distriktet vil overhodet ikke godta at de ikke skal få lørdagsavis før på mandag."

"Det setter oss i en svært vanskelig situasjon, særlig fordi det er den viktigste avisa i uka, både redaksjonelt og inntektsmessig."

"Vi har en avis med riksinnhold, men oppfattes i stor grad som en stor-Oslo avis. De abonnentene vi har utenfor nedslagsfelt distribueres hovedsakelig av Posten, og en nedleggelse av denne distribusjonen på lørdager vil medføre at vi rammer de aller ivrigste leserne våre. I disse tøffe tider i mediebransjen er det også viktig å se på lørdag som en av de viktigste dagene for papiravis-lesing. Dette er en av papiravis-dagene som vil bestå, og det er derfor viktig å opprettholde distribusjonen på denne dagen."

Disse uttalelsene viser betydningen av lørdag som avisdag, og betydningen av Postens omdeling på lørdager. Det er derfor helt nødvendig at muligheten til å få distribusjon til en bærekraftig pris opprettholdes dersom Posten skal gis anledning til å gå fra seks til fem omdelingsdager per uke.

Om alternativ 1

Det er prisverdig at Samferdselsdepartementet gjennom alternativ 1 ber om synspunkter på en løsning som har til hensikt å ivareta avisenes behov for lørdagsomdeling. I utkast til ny lovtekst beskrives alternativ 1 slik:

"§ 7. Leveringspliktige posttjenester

ALTERNATIV 1:

Myndigheten skal sikre et landsdekkende tilbud av følgende leveringspliktige posttjenester:

1. formidling av brevpost inntil 2 kg, aviser og blad i abonnement inntil 2 kg eller lettgoods inntil 20 kg,
2. én innsamling av postsendinger minst fem dager i uken,
3. én utlevering av postsendinger minst fem dager i uken til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller bosted i henhold til § 19 om plassering av utleveringspostkasse og § 21 om særlige regler for bevegelseshemmede,
4. utlevering av aviser i abonnement seks dager i uken til mottakere som ikke har annen avisdistribusjon,
5. rekommandert postsending og verdipostsending, begge inntil 2 kg,
6. innenlands formidling av postsendinger til og fra utlandet, og
7. vederlagsfri formidling av nærmere fastsatte posttjenester til blinde, svaksynte, krigsfanger og sivilt internerte.

Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om omfanget av og krav til de leveringspliktige tjenestene. Myndigheten kan også gi forskrift og fatte enkeltvedtak om geografisk dekningsområde, service og kvalitet, innsamlingsordning og antall og plassering av ekspedisjonssteder."

Dersom alternativ 1 skal fungere på en måte som tjener avisabonnentene og avisene er det noen forhold som må ivaretas:

1. Transport mellom postregionene må opprettholdes slik at aviser innlevert i en region blir omdelt i alle andre regioner også. Det kan med andre ord ikke være slik at det kun er lokalinnleverte aviser som blir distribuert.

2. Alternativet med å ha kun lokal postomdeling på lørdager på utgiversteder med lørdagsaviser vil derfor ikke være tilstrekkelig. Alle lokalaviser har en stor del av abonnementsmassen sin utenfor dekningskommunene. Det er ikke unormalt at rundt 30 prosent av opplaget sendes til abonnenter som bor utenfor dekningskommunen.
3. Også for aviser som kommer ut på fredag er lørdagsdistribusjon viktig, fordi det ikke er alltid Posten klarer å få lokalavisene ut den dagen de skal. Når fredagsavisen blir en dag forsinket, er lørdag neste sjanse for å få avisen. Uten lørdagsdistribusjon er mandag neste mulige dag.
4. Det må ikke blir dyrere å distribuere på lørdager enn det er med Posten i dag.

Mulighet for lørdagsdistribusjon gjennom distribusjonsselskapene

Det finnes distribusjonssamarbeid som i dag dekker en stor del av landets husstander. Mediapost AS ble etablert i 2003 og eies av Amedia og Schibsted i fellesskap. Selskapet tilbyr nasjonale logistikk og distribusjonstjenester på vegne av norske mediehus' distribusjonsselskaper. Gjennom disse distribusjonsselskapene tilbyr Mediapost distribusjon av aviser, blader, kataloger, bøker og pakker. Nettverket av distribusjonsselskaper dekker nå rundt 89 prosent av landets husstander. Det er ca 5500 bud som leverer ut produkter på vegne av Mediapost.

Distribusjonsnettverket distribuerer daglig mer enn en million aviser, magasiner, bøker og pakker. Daglig leveres det ut over 200 ulike produkter. Distribusjon foregår mandag til lørdag, og i enkelte områder i sentrale strøk distribueres det også på søndager.

En ordning som skal ivareta avisdistribusjon på lørdager må sees i sammenheng med bransjens eget distribusjonsnettverk.

Vi vil i denne sammenheng peke på betydningen av at det legges til rette for virksom konkurranse, blant annet gjennom tilgjengeliggjøring av adresseregistre og nødvendige nøkler. Det gjelder ikke bare for lørdagsdistribusjon; det må omfatte alle dager slik at faktisk konkurranse på området blir mulig.

Konklusjon

En eventuell fjerning av krav om lørdagsomdeling må følges av tydelige krav om at avisabonnentenes behov blir ivaretatt på en måte som ikke setter avisenes muligheter til lørdagsdistribusjon i fare. Dette kan best gjøres i tett dialog med bransjen selv. Vi oppfordrer derfor departementet til å pålegge Posten å gå i forpliktende dialog med bransjen, og at en løsning ikke godkjennes før bransjen selv er trygg på at avisenes behov er dekket på en fullgod måte.

Vennlig hilsen
MEDIEBEDRIFTENES LANDSFORENING

Randi S. Øgrey
Adm. direktør